

En nationell strategi för återtagande av brottsvinster

Identifiera – Säkra – Förverka – Förvalta

Regeringskansliet

Strategins huvudsakliga innehåll

Vinsterna från brottslighet är på en mycket hög nivå. Det kan påverka förtroendet för staten och det finansiella systemet samt skada våra välfärdssystem.

I den nationella strategin mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67) är ett av målen att slå sönder den kriminella ekonomin, vilket innebär att det ska bli svårare att berika sig på och investera i brottslighet och att brottsvinster i ökad utsträckning ska förebyggas eller återtas. Att öka återtagandet av brottsvinster är ett specificerat delmål i det arbetet.

I direktiv (EU) 2024/1260 om återvinning av tillgångar och förverkande framgår att medlemsstaterna ska ta fram en nationell strategi på området. Denna strategi utgör Sveriges nationella strategi, i enlighet med de krav som anges i direktivet.

Strategin syftar till att tydliggöra inriktningen för arbetet med att återta brottsvinster och oförklarade tillgångar genom att bl.a. beskriva de nationella prioriteringarna, de olika arbetsmomenten, de berörda aktörernas ansvar och aktuella åtgärder.

Det övergripande målet för arbetet är att kriminella ska bli av med sina brottsvinster. Dessa ska i stället förverkas eller på annat sätt återtas och lämnas till brottsoffer eller till det gemensamma samhället genom att de tillfaller statskassan. Samma sak gäller för annan egendom som härrör från brottslig verksamhet (oförklarade tillgångar). Det ska åstadkommas genom ett ökat fokus på och prioritering av den tillgångsinriktade brottsbekämpningen, vidareutvecklad samverkan både nationellt och internationellt, tydligare reglering samt konkretiserad resultatuppföljning, vilket sammantaget ska leda till ett ökat återtaganderesultat. Återtagandet ska öka både i belopp och som andel av de samlade brottsvinsterna.

Arbetet, vars resultat ska mätas och följas upp regelbundet, ska inriktas mot fyra delmål:

Identifiera – söka, spåra och identifiera tillgångar systematiskt.

Säkra – beslagta och säkra alla typer av tillgångar.

Förverka – förverka och på andra sätt återta egendom i större omfattning.

Förvalta – förvalta och använda tillgångarna effektivt.

Innehållsförteckning

1	Den kriminella ekonomin omsätter miljarder	4
1.1	Återtagande av brottsvinster – en del av den nationella strategin mot organiserad brottslighet	4
1.2	En nationell strategi för återtagande av brottsvinster tydliggör inriktningen	5
2	Identifiera	7
2.1	Söka och spåra tillgångar inom ramen för brottsutredningar	7
2.2	Söka och spåra tillgångar brett, och även om brott inte förväntas kunna styrkas	8
2.3	Utnyttja potentialen i den privata sektorn	9
2.4	Säkerställa kompetens för att söka och spåra tillgångar	10
2.5	Utveckla samverkan	11
2.6	Söka och spåra tillgångar även utomlands	12
3	Säkra	13
3.1	Säkerställa ett effektivt regelverk för att säkra egendom	13
3.2	Nyttja alla myndigheters verktyg	14
3.3	Säkra tillgångar utomlands	14
4	Förverka	15
4.1	Intensifiera den tillgångsinriktade brottsbekämpningen	16
4.2	Säkerställa förutsättningarna för en effektiv bedömning av egendom	17
4.3	Säkerställa en god kompetensförsörjning vid berörda myndigheter	18
5	Förvalta	19
5.1	Säkerställa en effektiv förvaltning av tillgångar före och efter lagakraftvunnen dom eller beslut	20
5.2	Säkerställa effektiv verkställighet av dom och beslut	20
5.3	Tillse att återtagna tillgångar tillfaller brottsoffer och samhälle	21
6	Uppföljning av arbetet	22
6.1	Skapa förutsättningar för framtagande av statistik	22
6.2	Tydliggöra resultatet av myndighetsarbetet	23
6.3	Uppfylla internationella krav	24

1 Den kriminella ekonomin omsätter miljarder

I januari 2026 presenterades rapporten ”Svarta siffror” på uppdrag av Expertgruppen för studier i offentlig ekonomin (ESO). I rapporten bedöms att den kriminella ekonomins omsättning uppgår till cirka 352 miljarder kronor om året och att brottsvinsterna uppgår till cirka 185 miljarder kronor årligen. Rapporten bygger på en grundlig analys och beräkning av den kriminella ekonomins omfattning. Samtidigt betonas i rapporten att skattningarna är behäftade med stor osäkerhet. Oavsett beräkning kan konstateras att brottsvinster förekommer i stor skala och att den kriminella ekonomin omsätter miljarder.

1.1 Återtagande av brottsvinster – en del av den nationella strategin mot organiserad brottslighet

Den 1 februari 2024 beslutade regeringen Sveriges första nationella strategi mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet). Strategin formulerar problembilder, anger inriktning för åtgärder, pekar ut arbetets centrala aktörer och redogör för det viktigaste arbetet som pågår och som behöver vidtas framöver.

Ett viktigt mål i strategin är att slå sönder den kriminella ekonomin, vilket bl.a. innebär att det ska bli svårare att berika sig på och investera i brottslighet och att brottsvinster och oförklarade tillgångar ska förverkas eller på annat sätt återtas. Arbetet är uppdelat i fem delmål. Det handlar om att förhindra utnyttjandet av offentliga medel, förhindra att företag och andra juridiska personer används som brottsverktyg, bekämpa den narkotikarelaterade brottsligheten, öka återtagandet av brottsvinster och utnyttja potentialen i administrativa åtgärder. Ett stort fokus ligger på det förebyggande arbetet, med syftet att förhindra att kriminella tillskansar sig tillgångar på illegitimt eller olagligt vis.

I den nationella strategin mot organiserad brottslighet framhåller regeringen att återtagandet av brottsvinster ska intensifieras genom dels lagändringar, dels insatser riktade mot myndigheterna i syfte att säkerställa att de möjligheter som förverkandelagstiftningen tillhandahåller också fullt ut används i praktiken. Vidare uttrycks att det behöver finnas en tydligare uppföljning av utfallet av statens arbete med återtagande av brottsvinster, inklusive stärkt kontroll av brottsvinster som riskerar att föras ur landet.

Sedan strategin presenterades har ett stort antal åtgärder vidtagits, vilka beskrivs i den uppföljande skrivelsen till riksdagen i juni 2026 (skr. 2025/26:274).

1.2 En nationell strategi för återtagande av brottsvinster tydliggör inriktningen

Under våren 2024 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1260 av den 24 april 2024 om återvinning av tillgångar och förverkande. I betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning (SOU 2026:10) lämnas förslag till åtgärder som krävs för att Sverige ska genomföra direktivet. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Det ingick dock inte i utredningens uppdrag att ta fram en nationell strategi för återvinning av tillgångar. Enligt direktivet ska nämligen medlemsstaterna senast den 24 maj 2027 anta en nationell strategi för återvinning av tillgångar. Strategin ska uppdateras regelbundet, åtminstone vart femte år. Medlemsstaternas nationella strategi ska enligt direktivet innehålla a) delar gällande prioriteringarna för den nationella politiken på detta område samt mål och åtgärder för att uppnå dem, b) de behöriga myndigheternas roll och ansvar, inbegripet arrangemang för samordning och samarbete dem emellan, c) resurser, d) utbildning, e) åtgärder som, i tillämpliga fall, ska vidtas när det gäller användningen av förverkade tillgångar för allmänna eller sociala ändamål, f) insatser som ska utföras för samarbete med tredjeländer samt g) arrangemang som möjliggör regelbunden utvärdering av resultat.

Denna första svenska nationella strategi för återtagande av brottsvinster innehåller de beståndsdelar som anges i nämnda direktiv och syftar till att tydliggöra inriktningen för arbetet med att återta brottsvinster och oförklarade tillgångar.

Tillgångsinriktad brottsbekämpning – utgångspunkter och terminologi

Synen på brott, brottslingar och förtjänster från brottslighet förändras över tid, precis som samhället i övrigt. Betydande insatser krävs för att bekämpa den organiserade brottsligheten. Utmärkande för denna brottslighet är att en av dess huvudsakliga drivkrafter utgörs av viljan att göra ekonomiska vinster.

Svensk brottsbekämpning har historiskt framför allt fokuserat på lagföring av enskilda brott, som t.ex. vapenbrott eller olika typer av våldsbrott. Arbetet med lagföring måste givetvis fortsätta med full kraft. Men för att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten är det minst lika viktigt att bekämpa brottslighetens ekonomiska drivkrafter. Detta görs genom s.k. tillgångsinriktad brottsbekämpning. Det kan även beskrivas som att ”gå efter pengarna” (jfr engelskans follow the money), för att ta ifrån kriminella de tillgångar de tillskansat sig på illegitimt eller olagligt vis. Här måste fokus också läggas på att reducera sårbarheter inom olika verksamheter, eftersom brottsligheten är så omfattande att den inte kommer att kunna elimineras genom enbart brottsutredningar. Arbetet är därmed i stora delar även förebyggande till sin karaktär.

En utgångspunkt för arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen är att brottslighet inte ska löna sig. Det handlar alltså om att beröva kriminella vinsterna från brottsligheten. Men det handlar också om förverkande av annan egendom som härrör från brottslig

verksamhet, s.k. oförklarade tillgångar. Även s.k. kostnadsersättning (36 kap. 3 § brottsbalken) omfattas av arbetet. Oförklarade tillgångar kan förverkas när någon döms för vissa typer av brott (utvidgat förverkande) men även utan att någon döms för brott (självständigt förverkande). Självtändigt förverkande utgör på så sätt en central komponent i den tillgångsinriktade brottsbekämpningen.

Inom den tillgångsinriktade brottsbekämpningen i Sverige används normalt begreppet "återtagande" av brottsvinster, oförklarade tillgångar etc. snarare än begreppet "återvinning" som dock användes vid översättningen av nämnda EU-direktiv om återvinning av tillgångar och förverkande (jfr engelskans recovery of assets). I allmänhet, och även i denna strategi, avses alla typer av egendom som kan förverkas eller på annat sätt återtas, dvs. även egendom som inte härrör från brott mot en målsägande.

Återtagandet beskriver resultatet av myndigheternas tillämpning av olika rättsliga regleringar såsom förverkande och administrativa förfaranden och andra regler som gör att förtjänster från brottslighet flyter in till staten (i Sverige eller utomlands) eller när dessa lämnas tillbaka till brottsoffer.

Fyra delmål för ett effektivt arbete med återtagande av brottsvinster och oförklarade tillgångar

Den här strategin anger fyra delmål för att nå målet att kriminella ska bli av med sina brottsvinster och att oförklarade tillgångar förverkas. Det handlar om att *identifiera, säkra, förverka* och *förvalta*. Delmålen beskrivs under avsnitt 2–5. Arbetet ska kontinuerligt följas upp vilket beskrivs under avsnitt 6.

Genomförande och uppföljning av strategin

Genomförandet av strategin handlar till stor del om att skapa förutsättningar för myndigheter och andra aktörer i samhället att bedriva ett effektivt arbete. Vid sidan av det arbete som initieras av regeringen är det av stor betydelse hur myndigheter och andra aktörer agerar inom ramen för sitt eget beslutsmandat och ansvarsområde. Regeringen avser att löpande följa arbetet inom respektive målområde.

I enlighet med vad som stadgas i EU-direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande ska denna strategi uppdateras senast inom fem år.

2 Identifiera

Mål: Söka, spåra och identifiera tillgångar systematiskt.

I arbetet mot målet ingår att

- söka och spåra tillgångar inom ramen för brottsutredningar
- söka och spåra tillgångar brett, och även om brott inte förväntas kunna styrkas
- utnyttja potentialen i den privata sektorn
- säkerställa kompetens för att söka och spåra tillgångar
- utveckla samverkan
- söka och spåra tillgångar även utomlands.

Att söka efter, spåra och identifiera brottsvinster och oförklarade tillgångar ska vara en central del av den brottsbekämpande verksamheten.

För att kriminella ska bli av med sina brottsvinster och att oförklarade tillgångar ska kunna förverkas måste egendomen först identifieras. Initialt krävs att myndigheterna söker efter och spårar sådana tillgångar som potentiellt kan bli föremål för förverkande eller annat återtagande. Detta gäller såväl mer förutsättningslös sökning som spårning av egendom när myndigheten har en konkret misstanke om att viss egendom innehas.

De brottsbekämpande myndigheterna är naturligt centrala aktörer. Även andra myndigheter och privata aktörer kan spela en viktig roll.

Adekvat kompetens och samverkan mellan olika aktörer är avgörande. Och tillgångar utomlands ska inte vara fredade från myndigheternas åtgärder.

2.1 Söka och spåra tillgångar inom ramen för brottsutredningar

De brottsbekämpande myndigheterna – Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten – ska söka tillgångar inom ramen för brottsutredningar, särskilt i utredningar som rör brott som typiskt sett leder till att ekonomiska vinster uppstår. Dessa myndigheter har av naturliga skäl sett som sin främsta uppgift att utreda och lagföra brott. Men även uppgiften att söka och spåra tillgångar är en central och primär uppgift för de brottsbekämpande myndigheterna. Exempelvis framgår det av Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens instruktioner att myndigheterna ska arbeta för att begränsa vinsterna av brott och brottslig verksamhet, se 2 § 2 förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten respektive förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten.

En grundläggande förutsättning för resultat i arbetet med att återta brottsvinster och oförklarade tillgångar är att utredning för spårande av tillgångar regelmässigt genomförs i samband med att brott utreds. Av artikel 4.3 i EU-direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande

framgår krav på att en sådan utredning omedelbart genomförs av behöriga myndigheter, med möjligheten att begränsa kravet till brott som begåtts inom ramen för en kriminell organisation. I betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning finns lagförslag som medför att det under en förundersökning ska utredas om det finns skäl att begära egendom förverkad, förutom när det med hänsyn till brottets allvar och karaktär inte är påkallat. Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

2.2 Söka och spåra tillgångar brett, och även om brott inte förväntas kunna styrkas

I de fall tillgångar påträffas eller förväntas finnas och då det finns misstanke om att egendomen härrör från brottslighet kan s.k. självständigt förverkande tillämpas, även om myndigheterna inte förväntas kunna styrka brott. Om det är klart mera sannolikt att egendom härrör från brottslig verksamhet än att så inte är fallet, ska egendomen enligt 36 kap. 5 § brottsbalken förverkas (självständigt förverkande). Den närmare regleringen om hur processen går till finns i lagen (2024:782) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot.

Det finns alltså skäl för brottsutredande myndigheter att spåra tillgångar i de fall man har anledning att misstänka att sådan egendom finns, även om man inte förväntas kunna styrka brott. Detta kan vara av särskild betydelse när det rör kriminella med stort inflytande, eller sådana som är involverade i särskilt allvarlig brottslighet, eller när det handlar om stora belopp eller dylika omständigheter.

Relevant i sammanhanget är Skatteverkets beskattningsverksamhet som gör beskattningsutredningar av en stor mängd ärenden gällande både fysiska och juridiska personer. I den fiskala utredningsverksamheten har Skatteverket en unik inblick i personers och företagens ekonomiska förhållanden, både vad gäller egendom och förvärvskällor. Skatteverket har möjlighet att stärka arbetet med att återta brottsvinster och oförklarade tillgångar genom ett ökat fokus på att identifiera och säkra tillgångar tidigt i skatteutredningar. Genom samordningen av underrättelse-, brottsutredande- och beskattningskontrollerande verksamheter skapas bättre förutsättningar att kombinera information och kompetenser i syfte att lokalisera tillgångar kopplade till kriminell ekonomi. Ett tillgångsinriktat arbetssätt innebär att utredningar kan inriktas på att spåra och säkra egendom som kan utgöra brottsvinster samt att relevanta uppgifter vid behov överlämnas till andra myndigheter med mer ändamålsenliga verktyg.

Lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna ger ett antal statliga myndigheter – bl.a. Skatteverket – samt kommuner, regioner och skolor en skyldighet att både på begäran och på eget initiativ lämna uppgifter till Polismyndigheten och övriga brottsbekämpande myndigheter. Exempel på när uppgifter kan lämnas ut på eget initiativ är, utöver uppgifter om misstänkta begångna brott, om en myndighet inom ramen för sitt uppdrag uppmärksammar något som kan vara en indikation på ett brottsligt syfte eller upplägg. Det

kan även handla om att en person innehar egendom som inte står i proportion till personens legitima förvärvskällor och som därför skulle kunna förverkas i enlighet med regleringen om självständigt förverkande. (Se prop. 2024/25:65 s. 205.)

2.3 Utnyttja potentialen i den privata sektorn

Den privata sektorn spelar en viktig roll i arbetet med att förhindra och identifiera brottsvinster och oförklarade tillgångar. Exempelvis kan banker och finansiella institut upptäcka misstänkta beteenden och stoppa transaktioner samt stänga ute kunder som missbrukar det finansiella systemet för brottslig verksamhet som t.ex. penningtvätt och bedrägerier. På samma sätt kan misstänkt brottslighet upptäckas av kontanthandlare, fastighetsmäklare m.fl. Potentialen som den privata sektorn besitter ska användas, i nära samarbete med berörda myndigheter.

Av det skälet har en lång rad aktörer inom den privata sektorn, s.k. verksamhetsutövare, en skyldighet enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (nedan benämnd penningtvättslagen) att rapportera om misstänkta aktiviteter och transaktioner till finanspolissektionen vid Polismyndigheten, vanligen kallad finanspolisen, som har i uppgift att vara Sveriges finansunderrättelseenhet. Sedan 1 juli 2025 gäller rapporteringsskyldigheten även clearingbolag (vilket bl.a. omfattar bolaget Getswish AB som tillhandahåller ”Swish”). Rapporteringen är avgörande för att finanspolisen ska kunna genomföra övergripande strategiska analyser och få del av information som kan leda till brottsutredningar.

Banker och vissa andra finansiella verksamhetsutövare har också en skyldighet att besvara en begäran om information från andra brottsbekämpande myndigheter, i enlighet med lag (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och andra s.k. rörelselagar. Rapporteringen ska ske skyndsamt och i elektronisk form. Sedan 1 maj 2026 omfattas även företag som tillhandahåller e-legitimationer som kan användas av privatpersoner i finansiella företagstjänster av sådan uppgiftsskyldighet (i dagsläget tjänsterna BankID och Freja eID+).

Antalet anmälda penningtvättsbrott och antalet rapporter om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism ökar i Sverige. Under 2025 inkom närmare 77 000 misstankerapporter till finanspolisen. Den information som verksamhetsutövarna lämnar till finanspolisen ska i lämplig mån och på ett adekvat sätt spridas till berörda brottsbekämpande myndigheter, och återrapportering ska ske till verksamhetsutövarna för att kontinuerligt förbättra den finansiella underrättelseinformationen. Skärpt lagstiftning, ökad medvetenhet om risker bland verksamhetsutövare och myndigheter samt stärkta kontrollsystem gör att det blir svårare att omsätta pengar från brottslighet i den legala ekonomin.

Tillsynsorganen har i sin penningtvättstillsyn i uppgift att övervaka att verksamhetsutövarna efterlever penningtvättsregelverket och att verksamhetsutövarna därigenom vidtar åtgärder för att minska risken för att deras verksamhet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av

terrorism. Kunskapshöjande insatser är viktiga för att upptäcka misstänkta transaktioner, förstå risker och förhindra att verksamheten utnyttjas för kriminella ändamål.

I enlighet med förordning (2024:1367) om en samordningsfunktion för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism finns en samordningsfunktion för arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism, bestående av 16 myndigheter samt Sveriges advokatsamfund, med kansli vid Polismyndigheten. Samordningsfunktionen ansvarar bl.a. för att regelbundet ta fram en nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt främja erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring mellan myndigheter med brottsbekämpande uppgifter respektive mellan tillsynsmyndigheter samt vid behov identifiera brister vad gäller penningtvätt och terrorismfinansiering. Samordningsfunktionen ska även rapportera till Regeringskansliet om det arbete på området som bedrivs av samordningsfunktionen och tillsynsmyndigheterna, samt rapportera viss statistik till EU-kommissionen. Vidare bidrar samordningsfunktionen med utbildning till myndigheter och privata sektorn i form av vägledningar, seminarier etc.

Den senaste riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism presenterades i juni 2026. Bedömningen bygger på en kartläggning av de sektorer som omfattas av penningtvättslagens tillämpningsområde. Samtliga sektorer har riskbedömts utifrån en analys av hot, sårbarheter och vilka konsekvenser de har på samhället. Den nationella riskbedömningen är en utgångspunkt i det fortsatta arbetet för att minska risker för och möjligheter att tvätta pengar.

2.4 Säkerställa kompetens för att söka och spåra tillgångar

Personer med särskild kompetens i ekonomiska frågor finns på en rad myndigheter. Vid t.ex. Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Tullverket och Åklagarmyndigheten finns olika typer av specialister som finansiella utredare, ekorevisor, specialister inom kryptotillgångar etc. Kompetens i internationell samverkan är en viktig del i arbetet med att spåra tillgångar. ARO-kontoren (Asset Recovery Offices), vid Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten, kan skicka och ta emot förfrågningar för att identifiera och spåra brottsvinster inom EU. I EU-direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande ges ARO-kontoren en utökad roll. De ska bl.a. ges tillgång till en större mängd information, och förutom att spåra och identifiera tillgångar ska de få befogenhet att frysa tillgångar. Förändringarna analyseras i betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning.

Regeringen har tillfört stora resurstillskott till hela rättsväsendet (se vidare under avsnitt 4.3). Det bör skapa goda förutsättningar för myndigheterna att bedriva arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen, vilket t.ex. kan innebära att det finns både en bred grundkompetens och specialistkompetens för att spåra och identifiera tillgångar såväl inom underrättelseverksamhet som utredningsarbete samt att det finns utbildningar för en god kompetensförsörjning.

2.5 Utveckla samverkan

Samverkan är avgörande för att samla kraft och dra nytta av de olika aktörernas kunskap, erfarenheter och legala verktyg. Samverkan ska utnyttjas fullt ut eftersom det ökar de olika aktörernas möjligheter att spåra tillgångar.

Ett antal olika typer av operativ samverkan förekommer mellan offentlig och privat sektor, s.k. Public Private Partnership (PPP), framför allt inom arbetet mot penningtvätt och bedrägerier. SAMLIT är ett samarbete mellan Polismyndigheten och ett antal stora banker i Sverige. Enligt 4 a kap. penningtvättslagen ges möjlighet för brottsbekämpande myndigheter, Finansinspektionen och kreditinstitut att samarbeta och utbyta operativ information. På regeringens uppdrag inrättades i april 2025 ett finansiellt underrättelsecentrum vid Polismyndigheten, där bl.a. Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och banker ges möjlighet att samverka för att effektivt kunna utbyta operativ information och arbeta brottsförebyggande tillsammans mot finansiell brottslighet som penningtvätt och bedrägerier. Finansiella underrättelsecentrumets övergripande syfte är att underlätta och driva på ett ökat samarbete genom att ”samlokalisera” berörda myndigheter och privata aktörer. Genom daglig kontakt bedöms förutsättningarna för ett effektivt informationsutbyte öka. Finanspolisen har en central roll i arbetet i centrumet som ska vara fullt utbyggt senast den 31 december 2027. Även i EU:s s.k. penningtvättspaket (se även under avsnitt 2.6) finns regler om samverkan mellan offentlig och privat sektor.

I april 2026 gav regeringen i uppdrag till Ekobrottsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Tullverket och Åklagarmyndigheten att fördjupa myndigheternas samverkan för att effektivisera arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen (Ju2026/00991). I uppdraget ingår att Polismyndigheten ska inrätta ett nationellt center för återtagande av brottsvinster, i vilket övriga myndigheter som omfattas av uppdraget ska delta. Centret ska vara i drift senast den 1 januari 2027. Uppdraget ska delredovisas senast den 30 oktober 2027 och slutredovisas senast den 30 november 2028.

Regeringen har även vidtagit flera åtgärder som underlättar för olika aktörer att dela relevant information. Exempelvis trädde lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i kraft den 1 april 2025 (se även under 2.2). Den 1 december 2025 trädde vidare en ny generell sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i kraft som innebär att det blir enklare för alla myndigheter att samverka och dela information med varandra. Innebörden av den nya bestämmelsen är att sekretess till skydd för enskilda som huvudregel inte ska hindra att uppgifter lämnas mellan myndigheter om det behövs i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet; utreda brott; förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar; eller förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och överträdelse av regler, villkor i beslut eller avtal.

2.6 Söka och spåra tillgångar även utomlands

Brottsligheten är gränsöverskridande, varför samarbetet mellan länder måste vara välfungerande och utvecklas beroende på vilka vägar brottsligheten tar. Exempel på internationellt samarbete för att spåra tillgångar är nämnda ARO-arbete, och dess motsvarighet utanför EU i det s.k. CARIN-nätverket. Även Interpolarbetet med dess globala räckvidd, genom vilket en begäran om att spåra en persons tillgångar med koppling till brottslighet kan skickas via s.k. silvernotiser, är av avgörande betydelse, och ska nyttjas av myndigheterna.

Även på skatteområdet är internationellt samarbete en central förutsättning för att säkerställa en effektiv beskattning, ett ändamålsenligt borgenärsarbete, och en bekämpning av ekonomisk brottslighet i en globaliserad ekonomi. Skatteverket har idag en välutvecklad struktur för samverkan genom multilaterala kontroller och gemensamma revisioner, närvaro vid utredningar i andra länder, ömsesidig handräckning samt spontant och automatiskt informationsutbyte inom EU och OECD. Därtill finns operativa funktioner inom Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet som möjliggör informationsutbyte och samordning i internationella ärenden. Sammantaget utgör detta en bred och viktig grund för gränsöverskridande kontroll och regelefterlevnad.

Den tillgångsinriktade brottsbekämpningens arbete och resultat aktualiserar även frågor om samverkan rörande insolvens och indrivning. Det är av vikt att det internationella samarbetet fungerar väl även inom detta område.

Även samarbetet mellan länders finansiella underrättelseenheter (FIU, Financial Intelligence Units) är av vikt när det gäller att söka tillgångar och bekämpa gränsöverskridande brottslighet som penningtvätt och finansiering av terrorism. Ett omfattande regelverk på området har tagits fram inom EU. Den 3 juli 2026 remitterade Finansdepartementet promemorian EU:s penningtvättspaket (dnr. Fi2026/01654). I den föreslås de lagändringar som krävs för att genomföra EU:s nya regler om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. De nya reglerna har sin grund i internationella standarder från den mellanstatliga organisationen Financial Action Task Force (FATF), i vilken Sverige är medlem. Standarderna tas fram i syfte att stärka det internationella arbetet mot penningtvätt, finansiering av terrorism och finansiering av spridning av massförstörelsevapen.

Samarbetet med andra EU-länder och s.k. tredjeländer, alltså länder utanför EU, ska vara på en sådan nivå att kriminella inte ska kunna gömma sina tillgångar utomlands. Såväl regeringen som berörda aktörer behöver vårda och förstärka bilaterala relationer på såväl strategisk som operativ nivå så att illegala och illegitima tillgångar kan sökas och identifieras även utomlands.

Den nationella myndighetssamverkan ska användas för att utnyttja alla samsarbetsvägar som finns tillgängliga och samtliga verktyg som står till buds, liksom att upprätta nya samarbeten när så behövs, för att uppnå resultat även på den internationella arenan.

3 Säkra

Mål: Beslagta och säkra alla typer av tillgångar.

I arbetet mot målet ingår att

- säkerställa ett effektivt regelverk för att säkra egendom
- nyttja alla myndigheters verktyg
- säkra tillgångar utomlands.

Alla typer av brottsvinster och oförklarade tillgångar ska i hög grad och på ett effektivt sätt säkras.

De tvångsmedel som kan användas för att tillfälligt säkra egendom är penningbeslag, beslag, kvarstad, förvar och dispositionsförbud. Berörda myndigheter som kan vidta dessa åtgärder är framför allt Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Åtgärderna sker i syfte att säkra egendomen i avvaktan på dom eller slutligt beslut.

Det finns även andra tillvägagångssätt. Ett exempel är att Skatteverket har flera relevanta verktyg som kan användas för att tillfälligt och slutligt säkra tillgångar för betalning av skatter och avgifter.

Regelverket ska vara effektivt, alla myndigheters verktyg ska nyttjas, och tillgångar ska säkras utomlands.

3.1 Säkerställa ett effektivt regelverk för att säkra egendom

Det finns omfattande möjligheter för myndigheterna att säkra egendom.

Brottsbekämpande myndigheter kan i enlighet med reglerna i rättegångsbalken beslagta lös egendom, t.ex. kontanter och olika typer av föremål, som kan bli aktuella för förverkande. Förvar är ett annat sätt att tillfälligt säkra egendom som senare kan bli föremål för kvarstad. Exempel på tillgångar som kan tas i förvar är bostadsrätter och fastigheter. I utredningsverksamheten inom Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Tullverket och Säkerhetspolisen kan beslut fattas om beslag, penningbeslag och förvar av lös egendom. Åklagare inom Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten kan också fatta beslut om förvar av fast egendom och ansöka om kvarstad hos domstol. Tullverket använder sig, i samråd med förundersökningsledare, av förvar, beslag och penningbeslag i sina brottsutredningar och utredningar om självständigt förverkande. I enlighet med penningtvättsregelverket har Polismyndigheten (finanspolisen) och Säkerhetspolisen vidare rätt att meddela beslut om att tillfälligt frysa egendom, t.ex. kontobehållning, genom s.k. dispositionsförbud, vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism

Åtgärderna är tillfälliga och används för att ge myndigheterna tid att utreda ett ärende, att förbereda mer permanenta tvångsmedel eller i avvaktan på dom eller slutligt beslut.

Regelverket för att säkra egendom bör vara enhetligt, lätt att tillämpa och heltäckande. Betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning innehåller förslag vad gäller regelverket.

Till stöd för myndigheterna finns praktiska riktlinjer att tillgå. Exempelvis har Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten tagit fram omfattande vägledningar för hanteringen av frågor som rör beslag (Rättslig vägledning 2022:22), förvar och kvarstad (Rättslig vägledning 2024:8) respektive brottsvinster och oförklarade tillgångar (Rättslig vägledning 2024:7). Vägledningarna omfattar både rättsliga frågor och metodfrågor och uppdateras fortlöpande.

3.2 Nyttja alla myndigheters verktyg

Flera myndigheter har möjlighet att säkra egendom genom olika rättsliga och administrativa åtgärder, i syfte att förhindra att tillgångar undandras det allmänna eller används i brottslig verksamhet.

De brottsbekämpande myndigheterna förfogar exempelvis över tvångsmedel såsom beslag, kvarstad, förvar och dispositionsförbud, vilka kan användas för att snabbt säkra tillgångar i avvaktan på vidare utredning eller beslut. Andra myndigheter har administrativa verktyg som kan användas för att säkerställa betalning eller förhindra att tillgångar förs ut ur systemet.

Som ovan nämnts har Skatteverket flera relevanta verktyg som kan användas för att tillfälligt och slutligt säkra tillgångar för betalning av skatter och avgifter. Skatteverket kan t.ex. ansöka om betalningssäkring som är en tvångsåtgärd som kan användas för att säkra betalning från betalningsskyldiga som kan, men inte vill, betala skatter och avgifter eller hindra ("spärra") en återbetalning av överskott från skattekontot om beloppet kan komma att behövas för betalning. Skatteverket har vidare från den 1 juli 2026 fått möjlighet att besluta om att överskjutande ingående mervärdesskatt inte ska tillgodoräknas skattekontot i avvaktan på att kontroll slutförs.

Även Tullverket har möjlighet att använda betalningssäkring, samt möjlighet att tillfälligt kvarhålla kontanta medel som inte har anmälts eller om det finns tecken på anknytning till brott.

Vid myndighetssamverkan är det centralt att samtliga berörda aktörers verktyg utnyttjas fullt ut. Genom att kombinera olika myndigheters befogenheter, kompetenser och informationskällor kan åtgärder vidtas tidigare, mer samordnat och med större effektivitet. Sammantaget ökar det möjligheterna att säkra och återta tillgångar.

3.3 Säkra tillgångar utomlands

Brottsligheten är gränsöverskridande, och inte sällan försöker kriminella gömma tillgångar utomlands. Ett gott samarbete med andra länder på olika nivåer är därför nödvändigt. Sverige har ingått formella samarbeten med en rad länder utanför EU, genom exempelvis olika former av avtal som tar sikte på brottsbekämpning och rättsligt samarbete. Sverige har också stärkt

och utvecklat bilaterala samarbeten på andra sätt med länder såväl inom som utanför EU.

Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten ska samarbeta internationellt och med nyttjande av Europol och Eurojust för att så långt det är möjligt säkra egendom även utanför Sveriges gränser. Svenska myndigheter ska även samarbeta med Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) och stödja dess utredningar. Sverige är medlem i Eppo sedan juli 2024.

En polis eller åklagare kan använda sig av samarbetet inom ARO och CARIN för att få bekräftat om den misstänkte har tillgångar i ett visst land. Även Tullverket kan använda sig av ARO-funktionen genom att ta en kontakt.

I de fall tillgångar finns i andra EU-länder finns i vissa fall möjlighet för en svensk åklagare att begära rättslig hjälp genom en europeisk utredningsorder, en s.k. EIO (European Investigation Order). Åklagare och Kronofogdemyndigheten kan även sända över ett svenskt beslut om frysning respektive förverkande till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där. Samarbetet inom Eurojust är i det här sammanhanget av stor vikt. Även i de fall tillgångarna finns utanför EU finns liknande möjligheter.

Svenska åklagare har således omfattande möjligheter att säkra egendom i utlandet. Detta måste fortsatt ske i stor utsträckning.

Svenska myndigheter har, bl.a. i redovisningen (Ju2026/00802) av uppdraget om starkt förmåga att återta brottsvinster, efterfrågat en möjlighet att använda regelverket om en europeisk utredningsorder (EIO) och regelverket om överförande av beslut om frysning vid utredningar om självständigt förverkande. Sverige verkar för att tillse att regelverk finns på plats inom EU för att samarbetet ska fungera fullt ut, i syfte att det rättsliga samarbetet ska omfatta även den svenska förverkandeformen självständigt förverkande.

Både regeringen och andra berörda aktörer behöver fortsatt vårda och förstärka bilaterala relationer på såväl strategisk som operativ nivå så att illegala och illegitima tillgångar kan säkras även utomlands.

4 Förverka

Mål: Förverka och på andra sätt återta egendom i större omfattning.

I arbetet mot målet ingår att

- intensifiera den tillgångsinriktade brottsbekämpningen
- säkerställa förutsättningarna för en effektiv bedömning av egendom
- säkerställa en god kompetensförsörjning vid berörda myndigheter.

Brottsvinster, oförklarade tillgångar och kostnadsersättning ska i hög grad förverkas eller på annat sätt återtas. Det slutliga resultatet av den tillgångsinriktade brottsbekämpningen ska därmed öka i omfattning, på så sätt att egendom till ett högre värde förverkas eller på annat sätt återtas.

För att slutligt återta egendom kan åklagare yrka att vissa specifika tillgångar, som t.ex. pengar, föremål eller fastigheter, ska förverkas (sakförverkande) men åklagare har också en skyldighet att yrka att värdet av en brottsvinst som inte manifesterats i viss egendom eller inte har påträffats ska förverkas (värdeförverkande). Ett värdeförverkande har formen av en förpliktelse för den enskilde att presteras en viss mängd egendom till staten, i princip alltid i form av en skyldighet att betala en viss summa pengar.

Egendom kan återtas på annat sätt än genom förverkande. Det kan handla om det slutliga resultatet av vissa åtgärder som kan vidtas av t.ex. Skatteverket såsom att ansöka om betalningssäkring. Åtgärderna beskrivs bl.a. under avsnitt 3.2.

Den tillgångsinriktade brottsbekämpningen ska intensifieras. Det måste också finnas goda förutsättningar att bedöma egendom, t.ex. vem som är dess ägare. Ett effektivt arbete förutsätter vidare att det finns hög kompetens vid myndigheterna.

4.1 Intensifiera den tillgångsinriktade brottsbekämpningen

Åklagarna vid Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten har ansvar för uppgiften att framställa förverkandeyrkanden i domstol. De brottsbekämpande myndigheterna har traditionellt arbetat främst med att klara upp brott och få brottslingar dömda. Vid sidan av det har myndigheterna även tidigare arbetat med andra följder av brott, såsom förverkande. För att komma åt den kriminella ekonomin måste arbetet intensifieras, och vid myndigheterna ska finnas ett parallellt fokus på såväl lagföring som återtagande av tillgångar. Detta parallella fokus kräver bl.a. en kulturförflyttning. Den förändringen har påbörjats, vilket bl.a. åskådliggörs av antalet yrkanden om förverkande som på senare tid har ökat kraftigt. Åklagarmyndighetens förverkandeyrkanden ökade i antal från 2 700 stycken 2024 till 5 200 stycken 2025, vilket innebär en ökning med 87 procent. Ekobrottsmyndighetens yrkade belopp ökade från 155 miljoner kronor 2024 till 337 miljoner kronor 2025, vilket innebär en ökning med 117 procent.

För att intensifiera arbetet har regeringen under de senaste åren (2024, 2025 och 2026) gett tre uppdrag till sex myndigheter – Ekobrottsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Tullverket och Åklagarmyndigheten – i syfte att specifikt stärka arbetet och förmågan att återta brottsvinster (Ju2024/00222, Ju2025/01525, Ju2026/00991). De förslag som har framförts i inkomna redovisningar bereds i Regeringskansliet.

4.2 Säkerställa förutsättningarna för en effektiv bedömning av egendom

I myndigheternas dagliga arbete görs löpande bedömningar av egendom. Det kan exempelvis handla om att avgöra vem som är ägare till viss egendom, bedöma äktheten i dokument eller att fastställa värdet av olika typer av tillgångar.

En stärkt och mer sammanhållen identitetsförvaltning är betydelsefull i arbetet med att motverka brottsvinster, eftersom korrekta och tillförlitliga identitetsuppgifter utgör en grund för att myndigheter ska kunna koppla tillgångar och ekonomiska flöden till rätt individ. I enlighet med vad som beskrivs i uppföljningen av strategin mot organiserad brottslighet (skr. 2025/26:274) har regeringen genom flera uppdrag stärkt myndigheternas kontrollarbete, kompetens och samverkan i identitetsfrågor för att bidra till en mer tillförlitlig och sammanhållen identitetsförvaltning. Myndigheterna har bland annat etablerat en ID-SPOC-funktion (Single Point of Operational Contact) hos vardera Skatteverket och Migrationsverket med en central samverkanspunkt vid Polismyndigheten och ett operativt ID-forum, samt påbörjat arbetet med att inrätta ett nationellt ID-center vid Polismyndigheten. Ett sådant center ska samordna, upprätthålla och sprida kompetens om identitetsfrågor och ge råd och stöd till andra myndigheter. Arbetet med dessa funktioner och strukturer bedöms bidra till en mer sammanhållen svensk identitetsförvaltning. I redovisning (Ju2026/00802) av uppdrag om stärkt förmåga att återta brottsvinster har myndigheterna beskrivit att för samhällsviktiga registreringar bör samordningsnummer endast användas i de fall där identiteten är styrkt. Skatteverket har fått i uppdrag genom återrappporteringskrav i regleringsbrev för 2026 att verka för att samordningsnummer med styrkt identitet är de som ska användas brett i samhället.

När myndigheternas arbete med förverkande ökar finns det en risk att kriminella i större utsträckning använder förfalskade handlingar för att försöka styrka en rätt till egendom som åklagaren avser förverka. Det är därför viktigt att specialistkunskap som finns vid myndigheterna, exempelvis beträffande metoder för att granska dokument och andra praktiska upplägg, tas tillvara och används i arbetet. Myndigheterna arbetar med att utveckla metoder och arbetssätt när det gäller bedömningar av olika typer av dokument såsom äkthetsintyg (se redovisning Ju2026/00802 av uppdrag om stärkt förmåga att återta brottsvinster).

Inför att en åklagare yrkar förverkande i domstol görs regelmässigt en värdering av egendomen. En preliminär värdering kan behöva göras i ett tidigare skede, t.ex. när egendom påträffas vid kontroller eller utredningar. Det kan handla om värdet av tillgångar som belagts med t.ex. dispositionsförbud, kvarstad eller beslag. Att konstatera hur stora banktillgodohavanden som belagts med dispositionsförbud torde vara relativt enkelt medan det kan vara behäftat med större svårigheter att värdera en häst eller en fastighet. Det kan alltså i vissa fall vara förenat med utmaningar att värdera egendom. Värderingen kan kräva specialistkunskaper, t.ex. för att bedöma om ett föremål är äkta eller inte. Det är av vikt att sådan kompetens finns tillgänglig för de myndigheter som ska göra värderingen.

4.3 Säkerställa en god kompetensförsörjning vid berörda myndigheter

Rättsväsendets myndigheter behöver bl.a. adekvata resurser och rätt kompetens, såsom åklagare, revisorer, utredare, analytiker och it-forensiker, för att kunna hantera uppgifterna att utreda och föra talan om förverkande, på ett sätt så att tillgångar förverkas i stor omfattning. Regeringen har tillfört stora resurstillskott till hela rättsväsendet och i synnerhet till brottsbekämpningen. Från år 2023 till år 2028 beräknas anslagen till rättsväsendet växa från 69 miljarder kronor till 108 miljarder kronor.

Det är viktigt att samtliga myndigheter längs hela kedjan av processen, dvs. de som har till uppgift att söka, spåra, identifiera, säkra och förverka, har tillräckliga kunskaper om relevanta regelverk och att löpande kompetensutveckling äger rum utifrån när behov bedöms föreligga.

Utbildning förekommer inom samtliga berörda myndigheter. Exempelvis kan nämnas att det i Åklagarmyndighetens grundutbildning för åklagare ingår utbildning om sak- och värdeförverkande, självständigt förverkande, förvar, kvarstad, Kronofogdemyndighetens verkställighet och finansiella utredningar, samt att det även i vidareutbildningen ingår en rad ämnen såsom penningtvätt, förverkande, virtuella valutor etc. Ekobrottsmyndigheten erbjuder vidareutbildning i frågor om tillgångsinriktad brottsbekämpning till både utredande personal och åklagare. För domare finns av Domstolsakademin framtagna utbildningar på området, vilka ges och uppdateras fortlöpande.

I myndigheternas redovisning av uppdrag i regleringsbrev avseende tillämpning av den nya lagstiftningen om förverkande beskriver Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten (Ju2026/00908 och Ju2026/01145) det omfattande arbete som har genomförts med anledning av lagstiftningen. Myndigheterna har bl.a. infört en särskild utbildning för åklagare och åklagarrevisorer samt anordnat myndighetsgemensamma workshops och erfarenhetsseminarier. Båda myndigheterna har inrättat nätverk för frågor om tillgångsinriktad brottsbekämpning. Vid Ekobrottsmyndigheten finns samtliga verksamhetsgrenar – brottsförebyggande, underrättelse, utredning och lagföring – representerade i nätverket, för att säkerställa att arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen genomsyras hela verksamheten. På Åklagarmyndigheten har varje åklagarområde kontaktåklagare som ingångar för polisen för att underlätta det gemensamma arbetet.

I Polismyndighetens redovisning (Ju2026/01543) av uppdrag i regleringsbrev avseende tillämpningen av den nya lagstiftningen om förverkande har myndigheten beskrivit ett antal utvecklingsinsatser som genomförts för att stärka arbetet mot brottsvinster. Myndigheten har bl.a. tagit fram nationella stödjande dokument inom ett antal prioriterade områden, i syfte att skapa större enhetlighet i arbetssätt och minska beroendet av lokal praxis eller enskilda medarbetares erfarenhet, vilket har bidragit till ökad enhetlighet i metodik och terminologi. Polismyndigheten har även genomfört fortlöpande utbildningsinsatser riktade till flera delar av den operativa verksamheten, exempelvis utredare och förundersökningsledare. Utbildningarna har omfattat både rättsliga och

operativa aspekter av arbetet med brottsvinster och oförklarade tillgångar. Myndigheten beskriver att utvärderingar visar att utbildningarna har bidragit till ökad kunskap och stärkt förståelse för lagstiftningens möjligheter.

Inom Skatteverket riktas särskild uppmärksamhet mot vissa fokusområden. Ett av flera sådana områden är återtagande av brottsvinster. Detta särskilda fokus syftar till att skapa en överblick och säkerställa att resurserna används mer effektivt, och bidrar till kapacitetshöjning och utveckling.

Samverkan mellan myndigheterna är avgörande för ett resurseffektivt arbete där myndigheternas olika kompetenser tillvaratas. I det nationella centret för återtagande av brottsvinster (se under avsnitt 2.5) ska sex myndigheters kompetens samlas och nyttjas, och kunskapen ska spridas ut i myndigheterna. Både spetskompetens och en grundkompetens måste finnas inom myndigheterna.

5 Förvalta

Mål: Förvalta och använda tillgångarna effektivt.

I arbetet mot målet ingår att

- säkerställa en effektiv förvaltning av tillgångar före och efter lagakraftvunnen dom eller beslut
- säkerställa effektiv verkställighet av dom och beslut
- tillse att återtagna tillgångar tillfaller brottsoffer och samhälle.

Brottsvinster och oförklarade tillgångar ska effektivt tas om hand av myndigheterna, och tillfalla brottsoffer och samhälle. När tillgångar tillfälligt omhändertas av en myndighet, t.ex. när ett föremål tas i beslag av Polismyndigheten, hanteras tillgångarna av myndigheten. Man brukar tala om att tillgångarna förvaltas. Förvaltning kan ske såväl fram till dess att en domstol dömer som efter lagakraftvunnen dom.

Även det allra sista skedet i processen, dvs. när tillgångarna ska lämnas till ett brottsoffer eller tillfalla staten, innebär en typ av förvaltning.

En ytterligare hantering som sker parallellt är Kronofogdemyndighetens hantering av tillgångar som kvarstadsbelagts i brottmål samt tillgångar som utmåtts för betalning av värdeförverkande.

En rad myndigheter är i varierande grad involverade i förvaltningen av tillgångar. Det handlar om Polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Skatteverket och Tullverket.

Förvaltningen av tillgångarna ska vara effektiv, både före och efter lagakraftvunnen dom eller beslut. Vidare ska effektivitet präglade verkställighet av dom och beslut. Användningen av de återtagna tillgångarna ska vara ändamålsenlig.

5.1 Säkerställa en effektiv förvaltning av tillgångar före och efter lagakraftvunnen dom eller beslut

En effektiv förvaltning av tillgångarna, efter att de säkrats, syftar till att bevara och i förekommande fall öka värdet på tillgångarna. Myndigheten som hanterar egendomen måste därför vårda den och har därmed en s.k. vårdplikt. Detta gäller både i de fall tillgångarna tillfälligt omhändertagits inom ramen för t.ex. beslag, förvar eller kvarstad, och efter att de övergått i statens ägo efter en lagakraftvunnen dom om förverkande.

Staten kan i ett tidigt skede behöva hantera och förvalta egendom oavsett om tillgångarna så småningom ska återlämnas till den tilltalade, lämnas till en målsägande eller tillfalla staten.

Förvaltning av egendom kan handla om hantering av medel på ett bankkonto. Det kan även röra sig om omhändertagande och vård av kryptovaluta, levande djur eller en fastighet. Hanteringen kan innebära en rad praktiska utmaningar. Den praktiska hanteringen beskrivs utförligt i betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning. Rutiner för hantering finns hos myndigheterna. Exempelvis kan nämnas Polismyndighetens handbok för beslagshanteringen (PM 2023:22) i vilken framgår hur myndigheten ska hantera beslag.

I betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning föreslås att det införs en ny lag om säkrad och förverkad egendom. Förslaget till lag syftar till att säkerställa att förvaltningen av säkrad och förverkad egendom är effektiv oavsett vilken myndighet som ansvarar för egendomen och vilken egendom det rör sig om.

Enligt EU-direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande ska varje medlemsstat inrätta ett kontor för förvaltning av tillgångar (Asset Management Office, AMO). I nämnda betänkande föreslås att sådana kontor inrättas vid Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten. I samma betänkande föreslås att ARO- och AMO-kontor inkluderas i det center för samverkan som man föreslår ska inrättas. I ovan nämnda uppdrag om att inrätta ett nationellt center för återtagande av brottsvinster ska myndigheterna analysera utredningens förslag om att ARO- och AMO-kontor ska inkluderas i centret.

5.2 Säkerställa effektiv verkställighet av dom och beslut

En dom om förverkande ska verkställas. Ambitionen ska alltid vara att verkställighet ska ske oavsett om tillgångarna befinner sig i Sverige eller utomlands.

När domstol har bifallit ett yrkande om värdeförverkande kan verkställighet ske på olika sätt. Antingen betalar den dömde frivilligt. Det sker då genom s.k. uppbörd, och hanteras av Polismyndigheten. Om betalning inte sker frivilligt är det Kronofogdemyndighetens uppgift att se till att en dom verkställs.

Sakförverkande kräver normalt ingen verkställighet genom Kronofogdemyndigheten eftersom egendomen tillfaller staten när beslutet

får laga kraft. Sakförverkad egendom är i princip alltid tagen i beslag när den förverkas.

Genom lagändringar som trädde i kraft den 8 november 2024 infördes en ny effektiv möjlighet att verkställa ett värdeförverkande genom s.k. fullgörelseförverkande enligt 36 kap. 8 § brottsbalken. I situationer där det t.ex. kan bevisas att gärningsmannen har gjort en brottsvinst men där själva vinsten inte påträffas kan åklagaren framställa ett yrkande om värdeförverkande. Värdeförverkandet kan sedan verkställas genom att brottsbekämpande myndigheter beslagtar och därefter yrkar att annan egendom än brottsvinsten ska förverkas till fullgörande av betalningsskyldigheten.

Ett beslut om att en skattskyldig ska betala ytterligare skatt ska åtföljas av en inbetalning till skattekontot. Ambitionen ska alltid vara att betalning ska ske oavsett om tillgångarna befinner sig i Sverige eller utomlands. Antingen betalar skattebetalaren frivilligt eller genom avräkning på skattekontot. Om betalningen inte görs överlämnas den obetalda skulden till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Ett annat viktigt verktyg är s.k. distansutmätning som Kronofogdemyndigheten kan använda i utskökningsförfarandet, och som bidrar till att egendom som annars kanske inte hade varit åtkomlig för myndigheten kan hittas, utmätas och säkerställas. Om egendomen inte ska förverkas eller tas i beslag ska Polismyndigheten, och sedan den 1 juli 2026 även Ekobrottsmyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen, underrätta Kronofogdemyndigheten om utmätningsbar egendom påträffas i deras respektive verksamhet. Om Kronofogdemyndigheten sedan beslutar att utmäta egendomen kan den underrättande myndigheten bistå med säkerställandet, dvs. omhänderta egendom för Kronofogdemyndighetens räkning.

Betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning innehåller förslag som syftar till att hindra att egendom undandras.

Som ett resultat av det ovan nämnda nationella centret för återtagande av brottsvinster förväntas även frågorna om verkställighet kunna hanteras mer effektivt, genom att kunskapsutbyte sker och kompetensen från sex olika myndigheter samlas.

5.3 Tillse att återtagna tillgångar tillfaller brottsoffer och samhälle

När egendom förverkas tillfaller den staten. Genom förverkandelagstiftningen (36 kap. 21 och 22 §§ brottsbalken) kan brottsoffer kompenseras för de ekonomiska skador de orsakats av enskilda brott genom att brottsoffret får tillbaka medel som förverkats från gärningsmannen. Arbetet med att kompensera brottsoffer på detta sätt ska fortgå.

I vissa länder används förverkade tillgångar för särskilt beslutade ändamål. I EU-direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande uppmuntras medlemsstaterna i artikel 19 att vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt att, när så är lämpligt, använda förverkad egendom för allmänna eller sociala ändamål. Artikeln är inte tvingande. I betänkandet

Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning föreslår 2025 års förverkandeutredning dock att en andel av förverkade medel avsätts till brottsofferfonden. Utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

6 Uppföljning av arbetet

Arbetet ska fortlöpande följas upp och utvärderas.

I arbetet ingår att

- skapa förutsättningar för framtagande av statistik
- tydliggöra resultatet av myndighetsarbetet
- uppfylla internationella krav.

Regeringskansliet och övriga berörda myndigheter, framför allt de brottsbekämpande myndigheterna och domstolarna, ska kunna följa och utvärdera resultatet av arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen, för att ha ett tydligt underlag för framtida lagstiftning och fortlöpande analys och justering av arbetssätt.

Att följa upp resultatet av arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen är av stor betydelse. Exempelvis finns ett värde i att myndigheterna visar resultatet av sitt arbete för medborgarna. Ett ytterligare exempel är att visa ett resultat på samhällsnivå kring huruvida den kriminella ekonomin minskat i omfattning, om större andel brottsvinster har återtagits etc.

Det är viktigt att myndigheterna tillhandahåller lättillgänglig information till allmänheten om arbetet med tillgångsinriktad brottsbekämpning, i såväl enskilda fall som på en mer övergripande nivå. Detta kan bidra till att bibehålla ett starkt förtroende för rättsväsendet, premiera laglydiga medborgare och samtidigt fungera som ett avskräckande signalvärde för personer som överväger att begå brott.

Resultatuppföljning ingår också i en analys som ständigt bör pågå kring vilka arbetsmetoder som är mest effektiva, och var myndigheterna bör lägga sina resurser. Statistiska uppgifter är en viktig del av resultatuppföljningen.

6.1 Skapa förutsättningar för framtagande av statistik

Utveckling av statistik är en viktig förutsättning för att kunna förbättra möjligheterna att följa upp arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen.

Rättsväsendets digitalisering är en samverkan mellan elva myndigheter kring digitalisering av rättsväsendet, med huvudsakligt fokus på informationsförsörjning inom brottmålsprocessen. Det gemensamma

arbetet strävar mot ett digitaliserat rättsväsende för effektivitet, rättssäkerhet och ökad samhällsnytta. Ordförande i Rådet för Rättsväsendets digitalisering, som utgörs av de elva myndighetscheferna, är generaldirektören för Brottsförebyggande rådet (Brå). Det är också Brå som har till uppgift att ta fram officiell kriminalstatistik. Ett pågående projekt inom Rättsväsendets digitalisering är att utveckla ett digitalt strukturerat informationsutbyte om beslagshantering. Projektets övergripande mål är att myndigheterna ska ha förmågan att utbyta relevant information om beslagshantering strukturerat genom hela rättskedjan samt att Brå ska kunna samla in information som ska utgöra statistikunderlag strukturerat från respektive myndighet. Syftet är att projektet, utöver ökade möjligheter till uppföljning, även ska leda till ökad spårbarhet, snabbare beslut och minskad administration. Samtliga myndigheter som deltar i Rättsväsendets digitalisering har ett ansvar att bidra så att arbetet fortsatt håller takten. Även andra myndigheter kan framöver behöva bidra i arbetet för att tillse full effektivitet, även om dessa inte ingår i projektet för beslagshantering.

6.2 Tydliggöra resultatet av myndighetsarbetet

Stärkt uppföljning är centralt för att följa både myndigheternas arbete och resultatet av deras samverkan. Den statistik som samverkan inom Rättsväsendets digitalisering ger förutsättningar för, liksom annan eventuell statistik inom respektive myndighets verksamhetsområde och andra kunskapsunderlag, bidrar till sådan uppföljning.

I redovisningen av regeringsuppdraget om förstärkt arbete för att öka återtagandet av brottsvinster beskriver myndigheterna detaljerat vilken typ av statistik som vore värdefull och att arbete pågår för att ta fram samlad statistik (Ju2025/00775). Myndigheterna har även fått i uppdrag att, inom ramen för uppdraget att inrätta ett nationellt center för återtagande av brottsvinster, beskriva hur resultatet av myndigheternas arbete i centret fortlöpande ska mätas och bedömas (Ju2026/00991). Vidare ska slutredovisningen av arbetet inom det finansiella underrättelsecentrumet innehålla en bedömning av resultat och effekter av arbetet (Ju2024/02646). Myndigheterna har i andra sammanhang beskrivit att deras arbete med sårbarhetsreducerande åtgärder inom centrumet redan gett resultat i form av bl.a. ett stort antal avslutade konton och kundrelationer.

En särskild utmaning ligger i att beskriva resultatet av det brottsförebyggande arbetet. Det bästa är om ett brott aldrig begås, t.ex. om ett planerat bedrägeri aldrig äger rum. I ett senare skede, när ett brott väl ägt rum, är statistik något enklare att ta fram. Det gäller t.ex. antal inledda samt avgjorda ärenden och mål, samt antal brottsmisstankar under olika skeden i processen hos ett flertal myndigheter.

Det kan även vara värdefullt att uppskatta värdet av tillgångar som i olika skeden är föremål för hantering av rättsväsendet. Det kan handla om tillgångar som belagts med dispositionsförbud, kvarstad eller beslag, eller som varit föremål för yrkande om förverkande. Värdering av tillgångar kan dock vara behäftat med utmaningar (se ovan under 4.2). När ett visst föremål beslagtas blir värderingen en fråga om uppskattning. Vid

åklagarens yrkande om förverkande anges regelmässigt egendomens värde, likaså i den efterföljande domen. När det gäller tillgångar som t.ex. ska säljas av staten efter ett domstolsbeslut eller dom om förverkande, är det först vid försäljning man vet vad föremålet, fastigheten eller dylikt bedömts vara värt. Försäljningspriset kan i vissa fall skilja sig väsentligt från det vid beslaget uppskattade värdet.

Trots dessa utmaningar finns likväl ett mervärde i att år från år följa den sammanlagda värdet av tillgångarna, bl.a. för att bedöma effektiviteten i arbetet som utförts av myndigheterna och som en del i analysen över hur brottsligheten förändras.

Samtliga berörda myndigheter bör bidra till den gemensamma bilden av återtagna brottsvinster och oförklarade tillgångar. I ett internationellt perspektiv är det värt att notera exempelvis att en stor del av de återtagna tillgångarna inom ramen för den irländska Criminal Assets Bureau, CAB, har återtagits genom den irländska skattemyndighetens försorg genom olika typer av beslut. Även i Sverige bör denna typ av åtgärder tydligt redovisas i statistiken. Även Tullverkets arbete med kontroll av kontanter kan nämnas. För att motverka att brottsvinster förs ut ur landet har riksdagen på regeringens förslag beslutat att Tullverket från och med den 1 april 2026 har möjlighet att kontrollera in- och utförsel av kontanta medel vid gränsen mot andra EU-länder. Sedan flera år finns denna möjlighet vid gräns mot land utanför EU.

Kontinuerlig redovisning av resultatet av myndigheternas arbete sker bl.a. i respektive myndighets årsredovisning. Regeringen har även i regleringsbrev gett myndigheter i uppdrag att följa upp tillämpningen av lagstiftningen om förverkande (Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten, samt Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten). Myndigheterna bedömer i sina redovisningar (Ju2026/00908, Ju2026/01145 och Ju2026/01543) att den nya lagstiftningen har haft positiv effekt på hela återtagandområdet. Bland annat framgår av redovisningarna att lagstiftningen har varit en starkt bidragande faktor till en ökad användning av förverkande som brottsbekämpande verktyg och att brottsvinster i större utsträckning än tidigare kunnat säkras och förverkas.

För att stärka kunskapen på området har regeringen även gett Brå i uppdrag att belysa framgångsfaktorer och utmaningar kopplade till arbetet med att återta brottsvinster och bedöma om det förverkas egendom i den utsträckning som är möjlig. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2027.

6.3 Uppfylla internationella krav

Det arbete som pågår med att stärka uppföljningen av arbetet med att återta brottsvinster och oförklarade tillgångar är också centralt för att kunna uppfylla de krav som förekommer i internationella sammanhang på att ta fram statistiska uppgifter som visar på resultat i arbetet. Att uppfylla kraven är viktigt, inte minst för att jämföra resultat av olika arbetsmetoder

i olika medlemsstater och över tid, och för att sprida information till andra länder om arbetsmetoder och lagstiftning som gett gott resultat.

Organisationen FATF (se ovan avsnitt 2.6) är ett av de internationella organ som lägger stor vikt vid möjligheterna till uppföljning. De internationella standarder som FATF tar fram spänner över en lång rad områden, däribland "asset recovery". Sverige kommer inom de närmaste åren genomgå en utvärdering av hur landet uppfyller de krav som FATF ställer. Utvärderingen förväntas avslutas sommaren 2028.

Enligt artikel 28 i EU-direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande ska medlemsstaterna ta fram uttömmande statistik och rapportera den till EU-kommissionen. Det handlar om antalet verkställda beslut om frysning respektive förverkande, det uppskattade värdet på egendomen vid tidpunkten för frysningen respektive förverkandet, antalet ansökningar om verkställighet av beslut om frysning respektive förverkande i en annan medlemsstat, samt värdet eller det uppskattade värdet som återvunnits efter verkställighet i en annan medlemsstat. Dessutom innehåller artikeln krav på rapportering, under förutsättning att det finns tillgängligt på central nivå, avseende värdet av förverkad egendom jämfört med dess värde vid tidpunkten för frysningen, fördelning av vissa siffror och värden per typ av förverkande samt antalet förtida försäljningar. Slutligen ska rapportering ske av värdet på den egendom som är avsedd att återanvändas för sociala ändamål, i det fall det är aktuellt.

Brå ansvarar för att löpande samla in data och producera den statistik som följer av artikel 28 i EU-direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande och årligen rapportera till kommissionen. Det beslagsprojekt som pågår inom Rättsväsendets digitalisering kommer skapa förutsättningar för Brå att samla in nödvändiga data och utveckla denna statistik. I beslagsprojektet är Brå, tillsammans med övriga sex myndigheter som ingår i projektet, kravställare för den information som ska utbytas mellan myndigheterna gällande beslagshantering.

Genom årlig rapportering till EU-kommissionen ges möjlighet att jämföra resultaten år från år.